

Armand Carabén, una referència inexcusable

El passat dissabte 11 de març va morir Armand Carabén i Ribó (Barcelona, 1931), un d'aquells punts de referència a qui se solia remetre la societat cívica i empresarial dels Països Catalans en el darrer quart de segle.

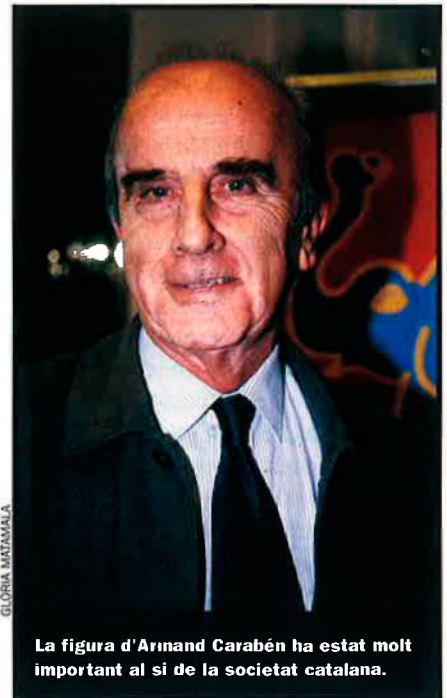
Armand Carabén va impulsar la recatalanització del FC Barcelona durant els cinc anys en què va ser-ne gerent.

Carabén pot ser considerat un català universal. Estimà la cultura en clau catalana mercès a la privilegiada amistat que l'uní amb figures de l'alçària de Pla, Fuster, Miró i Dalí. La seva faceta més coneguda, serà, però, la de l'home que fitxà un jugador superlatiu de la història del Barça, Johan Cruyff.

El 12 de febrer de 1931 va néixer Armand Carabén al carrer del Consell de Cent de Barcelona. A la sang hi duia el flux comunicatiu de l'avi Josep, que fou regent del Cafè l'Asiàtic, al Paral·lel, que, en un moment determinat, va ser el més gran d'Espanya i on, segons diu Sempronio, va passar-hi mitja història de Barcelona. Però a les venes també hi duia l'amor al dret, matèria que conegué, gairebé involuntàriament, al bufet del pare, un home de la Lliga, acusat per uns de ser de dretes i per altres de ser catalanista.

Carabén recordava "amb terror" el pas pels Escolapis del carrer de la Diputació, el primer col·legi de la seva vida. Ben aviat el pare, anglòfil convençut, el va inscriure al Col·legi Alemany. Era l'any 1939. Armand Carabén evocava aquell centre com un espai "acceptablement liberal" tot i que fins a 1945 recorda haver vist penjada alguna bandera del Reich.

En acabar la Segona Guerra Mundial, el Col·legi Alemany de Barcelona hagué de tancar portes. Armand Carabén ingressà en una escola típicament espanyola on, a pesar dels inevitables càntics amb la cara al sol i la "formació del espíritu nacional", va tenir l'oportunitat de fer bona amistat amb el professor

La figura d'Armand Carabén ha estat molt important al si de la societat catalana.

Joan Triadú, que anys més tard li féu classes de català en un pis de l'Eixample. L'any 1951 es matriculà a la Facultat de Dret, després de tres desconcertants anys fent enginyeria, on rebé el mestratge de Fabià Estapé i de Joan Reventós.

De Ginebra al cotó català. En acabar la carrera, l'any 1957, Carabén va viure un dels fets clau de la seva vida: la possibilitat de sortir del país, una necessitat que "considerava urgent". Amb una beca de Rafael Patxot va anar a estudiar econòmiques a la Universitat de Ginebra. De Suïssa admirava que fos un país fet des de baix, és a dir, des del poble,

sense la intercessió de cabdills amb voluntat expansionista. I també l'atragueren les tesis del liberalisme econòmic. Carabén creia que les lleis del mercat són "molt tossudes i pobre del qui gosa forçar-les, perquè tard o d'hora en sortirà malparat".

La tornada a Barcelona, a principis dels seixanta, va significar el retrobament amb un mestre que ben aviat esdevindrà amic: Fabià Estapé, amb qui va compartir bones estones a Aiguafreda, on les dues famílies anaven a estiuajar, i també partits de futbol. A l'equip de l'Aiguafreda, Estapé feia de defensa i Carabén d'atacant. Estapé li va presentar Manuel Ortínez, que aleshores capitenejava la indústria cotonera, l'antic Servicio de Comercio Exterior del Algodón (SECEA). La bona sintonia amb Ortínez féu que Carabén entrés a formar part de la jove generació d'economistes que treballaren per a la SECEA la qual, a instàncies d'Ortínez, s'havia fet amb el control d'un diari perquè defensés els interessos del ram. Aquest diari era *El Correo Catalán*, del qual, en aquells moments n'era sots-director Manuel Ibáñez Escofet, responsable del butlletí informatiu del SECEA per a les grans famílies cotoneres. Carabén, que havia escrit diversos editorials per a aquesta revista, fou animat per Ibáñez Escofet perquè també escrivís a *El Correo*.

Quan Ortínez deixà la SECEA, Carabén també deixà el món dels cotoners, que progressivament havia anat substituint pel del periodisme. A la meitat dels anys seixanta, continuava escrivint, i amb més freqüència que mai, a *El Correo*, a la revista mensual del Ministeri de Comerç, a *Serra d'Or*, a *La Vanguardia*, a *The Economist* o a *La Gaceta Ilustrada*, dirigida des de Barcelona per Paco Noy, que, amb Ibáñez Escofet, Nèstor Luján, Horacio Saéiz Guerrero i el mateix Armand Carabén formà una mena de pinya intel·lectual que es reunia setmanalment al restaurant Milán.

Durant aquests anys Carabén recordava la influència dels consells del seu bon amic Josep Pla. Segons explica Carabén al seu llibre de memòries (*Catalunya és més que un club?* Edicions 62, 1994), "l'amistat amb Josep Pla, que es va anar consolidant amb les meves visites a Mas

Pla cada cap de setmana en què m'era possible el desplaçament, ha estat una de les experiències més gratificants de la meua vida. Del tracte directe i personal amb aquell pou de coneixements i d'experiència de la naturalesa humana, encara en trec suc avui". Fins i tot, Carabén i Ortínez van constituir una editorial, l'AC, amb la qual Pla havia firmat un contracte perquè li publicuessin l'obra completa, fet que no va succeir perquè a darrera hora l'escriptor empordanès va decantar-se per Destino. Però la vida d'AC va continuar amb pas ferm. Joan Fuster fou nomenat director literari de l'editorial i el mateix escriptor de Sueca l'any 1964 va inaugurar la col·lecció "Cara i Creu" amb el *Diccionari per a ociosos*. Fuster encara va dirigir unes quantes obres més fins que el fons editorial anà a parar a Edicions 62. Carabén també fou testimoni d'excepció d'algunes trobades entre Pla i Fuster o Camilo José Cela, "realment impagables, sobretot quan Fuster es divertia enormement contrarijant les provocatives atzagaïades de Pla sobre la qüestió de la catalanitat dels valencians".

El juny de 1965 Carabén va participar, juntament amb Joan Sardà i Manuel Ortínez, en la fundació del Banc Industrial de Catalunya, amb la subscripció d'accions capitanejada per Banca Catalana, Banc de Sabadell i Banc Comercial Transatlàntic. Carabén i Sardà havien encapçalat anteriorment el Servicio de Análisis Financieros y Estudios Económicos, SA (SAFESA), un servei dedicat a estudiar tots els detalls tècnics i burocràtics per obrir un banc.

Carabén, més que un gerent. L'any 1969 Manuel Ibáñez Escofet va llançar el nom d'Agustí Montal, un industrial cotoner de la SECEA, i fill d'un president del FC Barcelona, per a les eleccions al club blaugrana que s'havien de celebrar aquell mateix any. Montal va guanyar i va aconseguir que Carabén es fes càrrec de la gerència de l'entitat. Des de ben petit Carabén havia estat un entusiasta del futbol i del Barça, i ara tocava viure el club des de la professionalitat, una tasca no massa complicada —"la comptabilitat del club era molt senzilla, com si fos una botiga. Hi havia dues

Joan Fuster, a l'esquerra, amb Manel Ibáñez, fotografiats per Armand Carabén davant de la casa del primer a Sueca.

grans entrades de diners, a l'estiu (abonaments) i a finals d'any (carnet de soci), a més de la venda d'entrades"—, però tanmateix exposada a massa riscos emotius per la idiosincràsia del club: "En el món del futbol són habituals les tempestes en un got d'aigua, però al voltant del Barça es fabricaven fins i tot en un gotet d'anís. El Barça era (potser encara ho és) l'abocador de totes les bilis anticaltanistes i de totes les frustracions catalanistes. Cada dos per tres, calia afrontar la pregunta clàssica: *Què passa en el Barça?* I, en realitat, a can Barça no hi passava pràcticament res".

Carabén fou el gerent del club durant cinc anys. Va ser una època de canvis constants al club, marcats per la recatalanització de l'entitat, de la qual Armand Carabén fou el gran protagonista. A més contractà, l'any 1973, el primer forà que arribà al futbol estatal en molts anys. I no pas un jugador qualsevol, sinó l'aleshores considerat millor futbolista del món, l'holandès Johan Cruyff: "Abans de fitxar-lo hi va haver diversos intents, però no fou possible davant la negativa d'obrir les portes als jugadors estrangers. Però Cruyff ja havia vingut a Barcelona, s'havia provat la samarreta

D'esquerra a dreta, Rinus Michels, entrenador del FC Barcelona, Johan Cruyff, el gerent del club Armand Carabén i Cor Coster, sogre i mànager del futbolista, brinden en una habitació de l'hotel Ezzo d'Amsterdam poc després d'acordar-se el traspàs amb l'Ajax, el 13 d'agost de 1973.

blaugrana i, de veritat, s'havia quedat meravellat de la ciutat. D'ençà la primera visita, Cruyff estava molt il·lusionat per venir a jugar aquí. Recordo que el Madrid va mirar de contractar-lo, però ell ja tenia al cap venir a Barcelona per factors com el clima, el mar...". Després de mil i una negociacions, l'agost de 1973 Armand Carabén anunciava que Johan Cruyff, l'anomenat "holandès volador", vestiria els colors del Barça. Tanmateix, l'elevat cost del traspàs del futbolista –57 milions de pessetes a l'Ajax d'Amsterdam i 60 milions a Cruyff per a tres temporades– va provocar una situació realment esperpèntica. Carabén ho recordava l'any 1998: "L'operació de finançament es va fer a través de Banca Catalana i amb més d'un mitjancer. Tot va ser oficial, amb diners del Banc d'Espanya. Per a l'adquisició només es necessitava el permís del l'Institut Espanyol de Moneda Extranjera, el director del qual era el bon amic Manuel Ortínez qui, per accelerar els tràmits, recomana al directiu blaugrana Josep Riba Ortínez –que era el seu cosí– recórrer a una gestora suïssa que gestionava el fons de l'IEME a l'estranger. D'aquesta manera, l'Institut de la Moneda, mitjançant la

gestora de Zuric, va avançar els diners a curt termini per comprar Cruyff, mentre el Barça paga via Banca Catalana a Madrid, a l'IEME. (...) Cruyff hagué d'acceptar que l'escriptura de la seva fitxa es fes sota la figura legal de bé semovent, és a dir, un bé procedent de la ramaderia que es mou per si mateix".

Tot i abandonar el seu càrrec a la directiva, Carabén mai deixà d'actuar pel Barça quan calia. L'any 1998 serà un dels impulsors de la plataforma L'Elefant Blau, que va néixer amb la idea de qüestionar la gestió del president Núñez. Tot plegat ho féu per amor a un Barça que qualificava de diferent "perquè fa el paper que li correspondria a la selecció nacional de Catalunya, si Catalunya, a més de ser una nació, fos també un estat. Com que no és així, el Barça és una cosa estranya, ni figa ni raïm: és 'més que un club', però ningú no sap ben bé què és".

Honestetat i coherència. El 1975, Carabén va acceptar la proposta de treballar amb el grup Garriga Nogués, presidit per Javier de la Rosa, un personatge que Carabén recordava com un amic d'empresari, "franquista a prova de

bomba", "fervorós hincha del Madrid" i amb un somni voltant el seu cap a mitjan anys setanta: ser conseller del Banesto –"es un problema de mil millones en acciones; tampoco es tanto, no creas", li confessà a Carabén–. Carabén, l'any 1994, recordava veure "només de tant en tant el Javier de la Rosa, i sempre sol, sense amics; només acompanyat de telèfons sense fils i de guardaespalles".

El 1982 Carabén va fer-se càrrec durant tres mesos de la comissió organitzadora dels Jocs Olímpics de Barcelona per a l'any 1992 en substitució de Romà Cuyas, que fou nomenat secretari d'estat per a l'Esport. Carabén va abandonar el càrrec quan veié que la promoció de la ciutat per als futurs Jocs Olímpics només era, en aquells moments, una maniobra electoral. Carabén creia, a més, que si el projecte olímpic fracassava, ell en pagaria els plats trencats. I, si en canvi, triomfava, les medalles se les penjarien altres persones. Poc després de deixar l'oficina olímpica, Alfons Quintà, director de la nova Televisió de Catalunya, va demanar-li la seva col·laboració. Amb Quintà i Carabén, TV3 va confiar en l'assessorament de les grans productores nord-americanes abans que demanar consell a la històrica Televisió Espanyola. Però després de l'emissió de la celebració per la consecució del campionat de Lliga 1984-85, guanyat pel Barça, Carabén va dimitir perquè creia que TV3 –que pocs mesos abans havia acomiadat Alfons Quintà– oferia una imatge massa "carrinclona" d'aquell fet. Els dos darrers càrrecs més o menys públics d'Armand Carabén foren el de gerent de la jove Fundació del Gran Teatre del Liceu i el de president del desaparegut diari *El Observador* (1989-1992). Sense abandonar mai del tot la seva carrera com a economista, Carabén va viure els darrers anys de la seva vida a cavall entre Barcelona i el Montanyà. Va escoltar i aconsellar sempre a tothom que li demanava la seva opinió sobre aspectes de la vida social i empresarial catalana. Carabén no s'apartà mai ni un mil·límetre de les seves idees, de la seva manera de viure i entendre la vida, una situació que li creà grans amics i alguns detractors.

Jordi Finestres